

Što je Motovunska ljetna škola unapređenja zdravlja?

Selma Šogorić

Na ovako postavljeno pitanje zainteresirani bi slušatelj dobio nekoliko tisuća odgovora, različitih, ovisno o kutu gledanja i vremenskoj perspektivi svakog pojedinog sudionika i direktora škole ili tečaja. I istina bi, u duhu našeg, danas trendovskog - naturalističkog pristupa, bila negdje u svima njima. Uzimajući si dvostruku slobodu: pisca ovog članka i voditeljice projekta Motovunske ljetne škole od njenog idejnog začeka u jesen 1993. godine ispričat ću vam priču na način kako je ja vidim.

U ljetu 1993. godine zagrebačko je Sveučilište dobilo na korištenje najelitniju zgradu, najdražesnijeg grada-tvrđave u centraloj Istri koju je trebalo «napuniti» sadržajem. Sveučilište je pozvalo sve svoje fakultete da predlože programe kojima bi, ne samo «napunili» zgradu već oplemenili (i dobnom strukturom i razinom poleta) stari istarski gradić. Sa ratom (u tijeku) i spaljenom zgradom Interuniverzitetskog Centra u Dubrovniku Hrvatska Sveučilišta i nisu imala reprezentativan prostor za međunarodno sastajanje pa je tako Motovun dobio svoju priliku. Premda je osnivanje dubrovačkog Interuniverzitetskog centra sedamdesetih godina bilo prekretnica u smislu otvaranja i uspostave suradnje između fakulteta zamalja istočnog i zapadnog bloka, devedesete godine, u kojima više nije bilo blokovske podjele, tražile su drugu vrstu otvaranja. Najznačajnije otvaranje toga doba trebalo je biti otvaranje akademske zajednice prema praksi, prema ljudima koji u rutini svakodnevnice obavljaju poslove značajne za promicanje zdravlja i unapređenje kvalitete života cijelih populacija, i kumuliraju pritom (iskustveno) zapanjujuće znanje kojeg mi, u svojim «kulama od slonovače» (kako nas optužuju) nismo ni svjesni.

Razmišljanja nas nekolicine pokretača inicijative ljetne škole - sa Škole narodnog zdravlja «A.Štampar», Odjela za javno zdravstvo Liverpoolskog medicinskog fakulteta, te projekta Beč – zdravi grad i Horsens – zdravi grad išla su u tom smjeru. Projekt Svjetske zdravstvene organizacije Zdravi grad na kojem smo svi radili od 1988. godine pokazao nam je koliko se međusobno obogaćujemo upravo razmjenom akademskog i praktičnog iskustva. Željeli smo zajedno, baš u ta, turbulentna vremena političke nestabilnosti, radikalne individualizacije (po sistemu «svaki čovjek za sebe») i početka (uočavanja) svih negativnih trenova globalizacije pokazati da «ima nade» za današnju Europu. Da postoje ljudi koji su spremni poduzeti akciju i raditi za dobrobit (ne samo) sebe (nego) i drugih u svom okruženju. Upravo smo njih, svojim tečajevima, željeli privući. Čuti iskustva iz prve ruke, naučiti što je, kako i zašto uspjelo ili propalo. Svake su godine pozivani i vodeći eksperti iz javnog zdravstva (iz područja ovisnosti, održivog razvoja, medija, rukovođenja u zdravstvu, zdravstvene politike da spomenem samo neke) kako bi nas informirali o trenutnim dometima teorije i prakse u svom pripadajućem području. Usporediti i uskladiti djelovanje (postojeću praksu) sa spoznajama (mogućnostima unapređenja) bio je cilj svakog od naših 80-tak održanih tečajeva. Tri temeljna postulata škole: intersektorska suradnja, komunikacija i spremnost djelovanja tj. poduzimanja akcije unapređenja zdravlja, dio su svakog održanog tečaja bez obzira kojom se temom bavio.

Način provođenja Škole isti je od samih početka. Paralelno ili jedan iza drugog, u samom Motovunu ili susjednim istarskim gradovima (Labin, Poreč, Rovinj, Pula) održavaju se produktivni (stvaranje novih vrijednosti) ili reproduktivni (prenošenje znanja) tečajevi i radionice. Dio reproduktivnih tečajeva, kotizacijama sudionika donosi Školi prihod koji se preraspoređuje kako bi se pomoglo održavanje tečajeva (mahom okrenutih kvaliteti života djece i mladih, starih, obitelji, nezaposlenima, održivom razvoju i sl.) koji se bez «financijske injekcije» ne bi mogli održati. Na taj smo element «socijalnosti» posebno osjetljivi (oni koji plaćaju kotizaciju moraju znati zašto to rade) i ponosni (zato što smo odoljeli izazovima tržišne ekonomije i očuvali socijalnost kroz sve godine rada).

Svake se godine kroz Motovunsku školu «otvara» po jedna «nova» tema, adresirajući posebno značajan javno zdravstveni izazov (mi se ne služimo riječju problem – obeshrabruje akciju, opaska autora). Tako se kroz Motovunske tečajeve u Hrvatskoj progovorilo o održivom razvoju i socijalnoj odgovornosti poduzetništva, o mobingu i cijeni stresa na radnom mjestu, o uključivanju zajednice u oblikovanje zdravstvene politike, o odgovornom informiranju javnosti, o zdravlju žena i mnogim drugim temama koje su zahtjevale pažnju kako struke tako i politike.

Uza svu odgovornost koju smo kao direktori, u smislu provođenja kvalitetne edukacije, imali prema sudionicima tečajeva još smo veću i značajniju odgovornost osjećali prema zajednici koja nas je sve te godine srdačno primala i ispraćala. Manji dio naših napora «ulaganja u zajednicu» bila je organizacija interaktivnih događanja – likovnih radionica za djecu na glavnom gradskom trgu, Sajma radova starih, sportskih susreta starih, koncerata Tamare, Dunje, Ivice, priredbi i nastupa djece iz Pule, Labina, Pazina, organizacija izložbi likovnih umjetnika, promocija knjiga ... Puno je zahtjevnije

bilo, vlastitim primjerom, pokazati kako to zajednica može imati koristi od razvoja akademskog i kulturnog turizma. No pomak se desio, osim nas u Motovun su došle i druge značajne grupe (posebno Motovun film festival). Mladi motovunjani više ne odlaze u potrazi za poslom, dapače ljudi (čak holandezi) dolaze i otvaraju svoje restorane, konobe, dućane i obnavljaju kuće za odmor. Više se ne treba boriti za određivanje pravca razvoja grada, sada mu samo treba pomoći da što više «produži sezonu».

Budućnost, pa sasvim je izvjesna - radi mješavine mladosti i iskustva među direktorima i voditeljima škole i radi onih koji se svake godine opet vraćaju po još i onih «novih» koji žele doći u Motovun otkriti zašto to ovi prvi rade.

Napisano iz zahvale svima

koji su Motovunsku školu doživjeli kroz ugodu opuštenog razgovora u hladu divljih kestena ili kroz otkriće šmirujućeg pogleda na brežuljke centralne Istre ili kroz nove spoznaje važne za svoju praksu;

koji su Školu doživjeli kroz neugodu razgovora oko kotizacije ili smještaja;

koji su pomogli da se uspomene dese,

te posebno radi tebe Petra koja si me svih ovih godina hrabrila svojom prisutnošću i «puštala da radim»